

benhavn og Kjøbstæderne; men der bliver dog tilbage, kan man antage, for Landets Bedkommende ca. 24,000 Mænd og Kvinder, som altsaa egentlig ere kaldede til eller paa en Maade have Betingelserne for at kunne søge en Folkehøjskole. Af disse søge, saavidt man kan skjønne — det er ikke statistisk oplyst — ca. 3,500 Mænd og Kvinder aarlig Højskolerne, og Udgiften derved er ca. 700,000, eller lad os sige op imod en Mill. Kr. Naar man nu veed, at det er Bøndebefolkningen, Husmandsklassen, der væsentlig søger Højskolen, naar man tillige veed, hvilke Offre disse Mænd og Kvinder derfor maa bringe, og naar man veed, hvor paapassende de ere særlig med Hensyn til Penge, maa det jo dog vist ogsaa erkjendes, at naar de bringe disse Offre, maa de derved mene, at der til Gjengæld ydes dem Noget, der kan være dem til Nytte senere i Livet. Det er ikke sjældent, at Tjenestekarle og Tjenestepiger spare sammen i Aaringer for at kunne komme til at opholde sig paa en Højskole. Men i det Hele taget turde det jo vel være en god gammel Regel, at Træet kjendes paa Frugten, og naar man nu ser efter, hvilke Frugterne ere af Højskolegjerningen, da kan jeg efter det Kjendskab, jeg har til Sagen, og som forøvrigt samstemmer med mange Andres, der have langt mere indgaaende Kjendskab dertil, ikke Andet end sige, at i det Hele og Store virke de gavnlig — og jeg hører ikke til Højskolefolkene i Ordets nævre Betydning, jeg har et fuldstændig aabent Sind ogsaa for de Mangler, der kunde klæbe ved Højskolerne. Naar man f. Ex. ser, hvem det er, der bestyre vore Meierier, ere disse Meierister i Reglen Folk, der have frekventeret en Højskole. Hvis man undersøger, hvem der er Konsulenter for Landbrug og Meieri, er det ogsaa Folk, der have været paa en Højskole, og hvis man undersøger, hvem det er, der søger Landbohøjskolen, vil det ogsaa vise sig der, at de Folk, der komme bedst fra Sagen, er dem, der have været paa en Højskole. De have derved faaet en Modstandsraft overfor det, for hvilket saa Mange ellers falde her i Kjøbenhavn. Det er forøvrigt en Erfaring, som ogsaa stemmer med, hvad der andet Steds er udtalt, i Skoleraad f. Ex. af Mænd, der slet ikke staa paa den Side, at, hvad man end kan sige mod Højskolerne, saa er det dog en Kjendsgjerning, at de Folk, der have været paa dem, i Reglen ikke ere raa, men tværtimod holde sig fra det Raa og det Døve, og det er jo overmaade gode Vidnesbyrd. Jeg skal for Resten gjerne erkjende, at det følger af sig selv, at der kan have været vilde Stud paa Højskolerne's Træ eller ved denne In-

stitution, men man maa jo ikke bedømme det Hele efter disse enkelte vilde Stud, thi hvad vilde en saadan Fremgangsmaade ikke føre til; næppe en eneste Institution vilde jo kunne staa. Jeg tror, at, hvis man vil have disse vilde Stud bort, saa ster det bedst ved at lede og støtte Højskolerne, for at de ikke skulle faae Indtryk af, at de ere udsatte for en Fortrædigelse eller en Slags Forsølgelse, for saa skyde de netop ud i det Vilde og Uvisse, hvor netop Daarlighederne komme til at florere. Med Hensyn til de 5,000 Kr. til Udstov, der ikke ere medtagne, skal jeg sige, at det gjør mig ondt, fordi Udstov netop er Arvetager af Rødding. Rødding fremkom under en national Bevægelse 1844, og da Grændsen blev truffen længere Nord paa, gik den Skole i Birkeligheden over til Udstov, idet den, der var tilbage i Rødding, ikke kunde fortættes, eller i alt Fald kun under saa indskrænkede Bilkkaar, at den blev en Umulighed. Rødding Skole gik altsaa i Birkeligheden over til Udstov, og denne har Vidnesbyrd fra mange Sider om, at den netop støtter dansk Sæd og Skik og Modermaal saa tæt ved Grændsen. Det er jo en Skole, der virker med et overordentlig stort Apparat af Lærerkrefter, og jeg kan ogsaa gjerne sige af Materiel. Der er saaledes ikke mindre end 8 faste Lærere og 2 faste Lærereinder, og desforuden er der ikke mindre end 6 Timelærere. Og disse faste Lærere ere saa at sige alle universitetsdannede Mænd, enkelte have endog et berømt Navn i Videnskaben. Efter det Kjendskab, jeg har til Forholdene, stiller det sig, naar man drager en Sammenligning mellem Latinskolerne og Seminarierne, paa følgende Maade. En Latinskole koster gennemsnitlig 50,000 Kr. og et Seminarium noget lignende, og det er nu min Overbevisning, efter nøie at have gennemgaaet denne Skoles Program, og hvad dertil hører, at for Statens Regning vilde den kun kunne drives for 50,000 Kr. Den ligger jo paa Grændsen, og efter min og Manges Overbevisning gjør den megen Gavn i national Henseende, ikke at tale om dens almenmenneskelige Betydning forøvrigt. Jeg kan derfor ikke negte, at det gjør mig noget ondt, at man har taget denne Bevilling ud. Vel veed jeg, at den alligevel faar Understøttelse af Højskolekontoen, men dels er dette Tilskud mindre, og dels giiver det Skolen en mere usikker Stilling. Det forekommer mig, at man efter den Liberalitet, som man jo nu fra alle Sider viser mod Videnskab og Kunst — det gjorde jeg opmærksom paa allerede ved første Behandling — nok ogsaa kunde vise den overfor Højskolerne, der jo egentlig ere de